

ICONIC HOUSES

Wonen in Het Schip

In de serie Iconic Houses laten we dit keer zien dat goed en gezond wonen begin twintigste eeuw niet alleen voor de rijken was weggelegd, maar dat het ook voor Jan met de pet bereikbaar werd. Zo bouwde men in de Amsterdamse Spaarndammerbuurt wooncomplex Het Schip, met huizen die bestempeld werden tot 'paleizen voor de arbeiders'.

TEKST **NATASCHA DRABBE**

Op het eerste gezicht heb je niet meteen in de gaten wat er zo bijzonder is aan de huizen in wooncomplex Het Schip, gebouwd tussen 1919 en 1921 naar ontwerp van architect Michel de Klerk (1884-1923). Maar als je de museumwoning bezoekt, kan het contrast met de krotwoning die werd nagebouwd op het schoolplein achter het gebouw niet groter zijn (onder). Eén blik is voldoende om te begrijpen waarom deze arbeiderswoningen met woonkamer, keuken, slaapkamer en badkamer destijds zo'n revolutionaire verbetering waren in de leefomstandigheden van 'de gewone man'. Hele gezinnen woonden en sliepen daarvoor in één ruimte. De baby werd in een la onder het bed geschoven, waar we de uitdrukking 'onderschoven kind' aan hebben overgehouden.

ZELFS EEN SCHUUR

In hetzelfde blok met het karakteristieke torentje is in de voormalige school Museum Het Schip gevestigd, gewijd aan de wereldvermaarde architectuur van de Amsterdamse School. Met niet te stoppen enthousiasme vertelt Alice Roegholt, directeur van Het Schip, dat alle objecten in de museumwoning ontworpen zijn in de stijl van de Amsterdamse School. Een voorbeeld dat ze graag aanhaalt om aan te geven hoe ver de invloed van de architectuur ging, is de theemuts op de keukentafel. Handige vaders zaagden destijds uit triplex – ze beschikten nu over een schuurtje – het houten handvat voor de theemuts die moeder had genaaid. Het resultaat was geheel in stijl met de decoratieve elementen in het gebouw. Het goedkope triplex werd geüpgraded door het als mahonie of ebbenhout te politoeren. Het geeft aan dat de Amsterdamse School-stijl goed aankwam in alle lagen van de bevolking, aldus Roegholt. Op het voormalige schoolplein waar de krotwoning staat, is ook straatmeubilair te zien: een telefooncel, bushokje, urinoir, elektriciteitshuisje, brievenbus en lantaarnpalen. Ze geven een mooi beeld van hoe Amsterdam eruit moet hebben gezien, inmiddels een hele eeuw geleden.

Nederland kent een twintigtal moderne museumwoningen, van Berlaages Jachthuis Sint Hubertus op de Hoge Veluwe (1920) tot de Diagoonwoning van Herman Hertzberger in Delft (1971). Tien daarvan, in Amsterdam, Rotterdam en Utrecht, zijn tegelijk met enkele andere particulier bewoonde meesterwerken uit de twintigste eeuw te bezichtigen tijdens het zesde Internationale Iconic Houses Congres dat van 2 t/m 5 juni gehouden wordt in Het Nieuwe Instituut in Rotterdam. Het congres wordt georganiseerd door de Iconic Houses Stichting in samenwerking met Huis Sonneveld. De excursies en het programma vind je op iconichouses.org.

PICASSO & MATISSE – BEAUTY IS A LINE, RIJKSMUSEUM TWENTHE, ENSCHEDE

Vanaf de twintigste eeuw zochten kunstenaars naar een vorm die harmonieus, expressief, decoratief en betekenisvol is, maar bovenal méér dan een venster op de wereld. De lijn was daarvoor het ultieme gereedschap. Als grootmeesters van de moderne kunst, beheersten Picasso en Matisse als geen ander de kunst van de lijn. In deze dubbeltentoonstelling zijn van hen ruim veertig werken te zien. **Vanaf 1 februari, rijksmuseumtwenthe.nl**

MEESTERWERKEN UIT WENEN, HET NOORDBRABANTS MUSEUM, DEN BOSCH (3)

Bij zijn dood liet de Oostenrijkse diplomaat Anton Franz de Paula graaf Lamberg-Sprinzenstein meer dan achthonderd schilderijen van meesters als Rubens, Van Dyck, Guardi en Rembrandt na aan de Academie van Beeldende Kunsten in Wenen. Vijftig daarvan zijn nu te zien in het Noordbrabants Museum. Het is de eerste keer dat een selectie van deze omvang op Nederlandse bodem wordt gepresenteerd en dat het bijzondere verhaal van de Weense Akademie wordt verteld. **8 februari t/m 1 juni, hetnoordbrabantsmuseum.nl**

Mooi, genegeerd, fantastisch, afschrikwekkend: honderden jaren was de onderwaterwereld onbekend terrein

WILLEM BASTIAAN THOLEN – EEN GELUKKIGE NATUUR, DORDRECHTS MUSEUM (2)

Willem Bastiaan Tholen is vooral bekend als schilder van landschappen en water. Dat hij ook sfeervolle stadsgezichten, intieme interieurs en ontroerende portretten maakte, is tot nu toe onderbelicht gebleven. Deze verrassende kennismaking met een van de toonaangevendste schilders van de negentiende eeuw toont Tholen als veelzijdig kunstenaar met oog voor onderwerpen die tijdgenoten vaak links lieten liggen. **9 februari t/m 31 mei, dordrechtmuseum.nl**

OTHER.WORLDLY, FRIES MUSEUM, LEEUWARDEN (1)

In deze grote tentoonstelling worden werken gecombineerd van kunstenaars uit binnen- en buitenland, die de onderwaterwereld in al zijn aspecten tonen. De schoonheid, het afschrikwekkende, het genegeerde en het fantastische: honderden jaren was die geheimzinnige wereld onbekend terrein. Terwijl de lang verborgen geheimen langzaam aan het licht komen, is de onderwaterwereld nu zelf in gevaar. De actualiteit van deze thema's laat zich zien in fascinerende, opwindende werken van hedendaagse kunstenaars. **15 februari t/m 3 januari, friesmuseum.nl**

COLLECTIE PAUL RIJKENS, STEDELIJK MUSEUM ALKMAAR

De in 1965 overleden Unilever-topman Paul Rijkens had een enorme collectie Nederlandse en Belgische kunst uit de eerste helft van de twintigste eeuw. Met werken van Gustave De Smet, Walter Vaes en Constant Permeke had hij de grootste verzameling Belgische kunst in Nederland, andere favorieten waren Toon Kelder, Leo Gestel en Jan Sluijters. Gast-conservator Kees van der Geer heeft de collectie gereconstrueerd en laat in deze expositie een selectie van veel onbekende topstukken zien. **22 februari t/m 30 augustus, stedelijkmuseumalkmaar.nl**

JACOB VAN DER BEUGEL – A MUTATING STORY, MUSEUM BEELDEN AAN ZEE, SCHEVENINGEN

Het onderwerp van deze indringende installatie van Jacob van der Beugel is kanker en zijn celstructuur. Door op unieke wijze keramiek en innovatieve bouwmaterialen toe te passen, geeft de kunstenaar uiting aan hoe menselijke veerkracht en kwetsbaarheid eruit kan zien: aanpassend en in verandering. Onlangs voltooide Van der Beugel DNA-zaal in het gerenoveerde Paleis Huis ten Bosch. **7 maart t/m 7 juni, beeldenaanzee.nl**

